

Külm ja kõlisev kiring

Numismaatika on üks vanemaid kogumisega seotud hobisid, mis tekkis kohe pärast raha käibeletulekut. Eestis on hinnanguliselt sadakond tõsiseltvõetavat mündikolleksionääri.

TEKST KAIMAR ILVES, NUMISMAATIK – FOTO MEELI KÜTTIM

HINNALISED HÄVITAMISEST PÄASENUD MÜNDID

Pärast tsaar Aleksander I surma 1825. aastal oli Venemaa Rahapaja kindel, et troonipärijaks saab tema vanuselt järgmine vend Konstantin. Tollane rahandusminister andis korralduse vermida esimesed uue tsaariportreega proovimündid. Venemaa valitsejaks sai hoopis noorem vend Nikolai I. Proovirahad kuulusid hävitamisele.



On teada, et enne seda saadeti mõned näidistena Poola, kus arvatav troonipärija oli asevalitsejaks. 1834 Poola ülestõusu ajal kadusid mündid jäljetult. Veel on teada, et hävitamise käigus rahapajast konfiskeeritud viis münti anti tollase finantsministeeriumi arhiivi hoiule. Kõnealuseid münte on teadaolevalt säilinud 8.

Varasematel aegadel, kui iga münt oli maksevahend, said seda hobi endale lubada ainult väga jõukad inimesed. Nüüd saab müntide kogumist harrastada igaüks, valides rahakotile ja pühendumusele vastavalt oma kogumisvaldkonna.

Kuigi praegune infoühiskond võimaldab globaalset suhtlemist, on numismaatiliste toodete hinnatase paljuski seotud regiooniga. Alati tasub koguda oma regioonis lihtsamalt realiseeritavaid münte, mis tagavad kogule likviidsuse. Eesti numismaatikute tegevuse puhul saab rääkida tugevast Vene mõjust. Vene majanduse kasvu tõttu on huvi sealsete müntide vastu viimastel aastatel eriti suur. Olenemata sellest, kas tegu on Tsaari-Venemaa, Nõukogude Liidu või tänapäeva Venemaa väärismetallist meenemüntidega. Sama kehtib teiste arenevate majanduspiirkondade puhul, kus vastav turg on veel alahinnatud.

Ilmestamiseks numismaatilise väärtuse teket Eesti turul, on parimaid näiteid Eesti krooni 10. aastapäevaks emiteeritud kuldmünt – tiraaž 2000, müügihind 1500 krooni. Kulla omahind oli münti emiteerimise ajal ligi 1350 krooni. Münt müüdi läbi kahe päevaga ja nädala jooksul tõusis selle hind järelturul 3000 kroonini. Nüüdseks on münti hind kerkinud üle 1000 euro piiri.

Olles ise teise põlvkonna koguja, olen oma numismaatilist huvi piiranud Tsaari-Venemaa käibe- ja meenemüntidega ning Nõukogude Liidu väärismetallmüntidega. Investeerimiseks on olnud mõttekas osta nüüdis-Venemaa väärismetallmünt. Ühe olulisema osa oma Tsaari-Venemaa kogust soetasin aastatel 1999–2003. Rahaliselt panustasin sellesse 350 000–400 000 krooni ja praeguseks võib minu mündikogu selle osa väärtus küündida 4–5 miljoni kroonini.

Kolleksioneerimise puhul on väga oluline ka kogu hoidmine. Tänu oma kompaktsusele on mündikogu lihtsasti hoiustatav pangaseifides. Hoiulaegaste aastased rendihinnad Eesti pankades jäävad suurusjärku 2500 krooni.



Numismaatik Kaimar Ilves usub, et Eesti mündid on ülehinnatud, või siis ei oska teised arenenud münditurud oma münte piisavalt väärtustada.

KULDMÜNT KALLIM KUI VASKMÜNT?

SUURIMAD EKSIARVAMUSED NUMISMAATIKAS

Kuldmünt on alati kallis

Kuldmünti hind võib taanduda puhtalt kulla hinnale. Vasest mündid võivad kordades ületada kuldmünti hinna. Münti puhul on eelkõige tähtis münti kestvus, vermimisaasta, tiraaž ja vermimise erimid.

Vana münt on kallis

3. sajandist pärit münt võib maksta 100 krooni, kusjuures tänapäeva müntide hinnad võivad olla sadades tuhandetes kroonides. Kõik oleneb konkreetsest mündist.

Münt vajab puhastamist

Ajaloolistel müntidel aja jooksul tekkinud paatina tõstab selle hinda. Münti ei tohiks ilma põhjalike teadmisteta mingil juhul ise puhastada.

KOGUDA VÕIB MITMETI

MÜNTIDE KOGUMISE VIISID

RIIGIPÕHINE

soovitakse igast riigist vähemalt üht münti

KRONOLOOGILINE

kogutakse mingi riigi münte vastavalt nende emiteerimise järjekorrale

NOMINAALIPÕHINE

münte kogutakse raha väärtusühiku põhiselt

MATERJALIPÕHINE

münte kogutakse vastavalt materjalile

MOTIIVIKOGU

kogutakse eri riikide münte vastavalt kujutatud teemale

TÜÜBIPÕHINE

kogutakse ühe riigi eri tüüpi münte

TEMPLIPÕHINE

müntidel võrreldakse iga pisierinevust

Eestis leiab müntide kohta informatsiooni Eesti Koguja internetikodust www.ecu.ee